

NORGES HØYESTERETT

Den 3. juli 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Skoghøy, Bårdsen og Bergsjø i

HR-2014-01415-U, (sak nr. 2014/1141), sivil sak, anke over kjennelse:

A

(advokat Nils-Henrik Pettersson)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder spørsmål om gebyrplikt ved krav om oppløsning av et aksjeselskap.
- (2) Den 12. mars 2014 begjærte A oppløsning av B AS ved dom etter aksjeloven § 16-19 eller alminnelige rettsgrunnsetninger, subsidiært innløsning av aksjer etter aksjeloven § 4-24.
- (3) I brev 17. mars 2014 krevde Aust-Agder tingrett forskuddsvis inn 50 ganger rettsgebyret som rekvirentansvar etter konkursloven § 67. A innbetalte forskuddet, men anket samtidig beslutningen til Agder lagmannsrett, idet han mente at det bare kunne kreves gebyr som for søksmål etter rettsgebyrloven § 8, og at dette etter forskrift 15. februar 1983 etter rettsgebyrloven m.m. (rettsgebyrforskriften) § 3-1 kunne betales etterskuddsvis.
- (4) Ved oversendelsen 7. april 2014 til lagmannsretten fastholdt tingretten sitt standpunkt med en utfyllende begrunnelse. Retten viste til at det kunne kreves inn 25 ganger rettsgebyret i medhold av rettsgebyrloven § 16 nr. 1, og at også det overskytende forskutteringsansvaret etter konkursloven § 67 måtte kunne innkreves på forskudd i medhold av rettsgebyrloven § 2.
- (5) Agder lagmannsrett traff 19. mai 2014 kjennelse med slik slutning:
 - "1. Anken forkastes.
 2. Sakskostnader for lagmannsretten tilkjennes ikke."
- (6) A har anket til Høyesterett. Anken retter seg mot lagmannsrettens tolkning av rettsgebyrloven § 16 nr. 1, jf. § 2 og aksjeloven § 16-19 tredje ledd, jf. konkursloven § 67. Han anfører at det bare kan kreves gebyr som for vanlig søksmål etter rettsgebyrloven § 8.
- (7) A har nedlagt slik påstand:

"1. Aust-Agder tingretts beslutning av 17. mars 2014 oppheves. Ved ny beslutning legges til grunn at det skal betales rettsgebyr etter rettsgebyrloven § 8.

2. A tilkjennes saksomkostninger fra det offentlige."

- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (9) Anken er en videre anke over kjennelse av lagmannsretten, hvor utvalgets kompetanse er begrenset i samsvar med tvisteloven § 30-6. Det som er angrepet, er lagmannsrettens lovtolkning, og denne kan utvalget prøve, se § 30-6 bokstav c.
- (10) Ankeutvalget er kommet til at anken må tas til følge.
- (11) Dom for oppløsning av aksjeselskap etter aksjeloven § 16-19 forutsetter at det reises søksmål om dette. For slikt søksmål må det betales vanlig søksmålsgebyr etter rettsgebyrloven § 8.
- (12) Det følger av aksjeloven § 16-19 tredje ledd, jf. § 16-18 at en dom for oppløsning av aksjeselskap etter § 16-19 har virkning som en kjennelse om konkursåpning, og at selskapet etter en slik dom skal avvikles etter konkurslovens og dekningslovens regler. Dette må blant annet innebære at dersom det blir avsagt dom for oppløsning, skal det for rettens medvirkning til gjennomføring av avviklingen betales behandlingsgebyr etter rettsgebyrloven § 16 nr. 1, se rundskriv fra Justis- og politidepartementet G-1998-77 om tvangsoppløsning og tvangsavvikling av selskaper etter ny aksjelov og allmennaksjelov, punkt 4. Blir bobehandlingen innstilt eller boet tilbakelevert, skal det betales halvparten av fullt gebyr, se § 18 andre ledd. Gebyr for avviklingen kan imidlertid først kreves betalt når avviklingen er gjennomført eller bobehandlingen blir innstilt eller boet blir tilbakelevert. Siden avvikling etter konkurslovens og dekningslovens regler er en automatisk konsekvens av en dom for avvikling, er det ikke hjemmel for å innkreve avviklingsgebyret på forskudd.
- (13) I Ot.prp. nr. 18 (1982–1983) om lov om rettsgebyr, side 28–29 er det uttalt at det for skifterettens oppgaver blant annet i medhold av aksjeloven overhodet ikke skal betales gebyr. Denne uttalelse tar ikke sikte på gjennomføring av avviklingen, men behandlingen av spørsmål om hvorvidt det skal treffes avgjørelse om oppløsning etter aksjeloven §§ 16-15 til 16-18. Oppløsning skjer i disse tilfellene i offentlig interesse, og spørsmålet om hvorvidt selskapet skal oppløses etter disse bestemmelsene, avgjøres – uten søksmål – ved kjennelse. Disse tilfellene av avvikling skiller seg således klart fra avvikling etter aksjeloven § 16-19. Men også dersom det med hjemmel i §§ 16-15 til 16-18 blir truffet avgjørelse om at selskapet skal avvikles, må det for rettens bistand ved gjennomføringen av avviklingen betales avviklingsgebyr etter rettsgebyrloven § 16 nr. 1. Dette følger av at også avvikling på grunnlag av kjennelse etter aksjeloven §§ 16-15 til 16-18 skal gjennomføres etter konkurslovens og dekningslovens regler, se aksjeloven § 16-18 første ledd. På samme måte som ved avvikling på grunnlag av dom etter aksjeloven § 16-19 kan også avviklingsgebyr ved avvikling på grunnlag av kjennelse etter aksjeloven §§ 16-15 til 16-18 først kreves betalt når avviklingen er gjennomført eller bobehandlingen blir innstilt eller boet blir tilbakelevert.
- (14) I vår sak er det reist søksmål med krav om oppløsning etter aksjeloven § 16-19. For dette søksmålet kan det bare kreves gebyr etter rettsgebyrloven § 8. Etter rettsgebyrforskriften § 3-1 har offentlige organer og praktiserende advokater rett til å betale gebyret etterskuddsvis.
- (15) Tingretten har for søksmålet ikke krevd gebyr etter rettsgebyrloven § 8, men etter rettsgebyrloven § 16 nr. 1, og har i tillegg under henvisning til konkursloven § 67 pålagt saksøkeren å betale forskudd til sikkerhet for eventuell bobehandling med 50 ganger

rettsgebyret. Ved å forkaste anken har lagmannsretten sluttet seg til tingrettens gebyrberegning og forskuddskrav. Etter den lovforståelse som ankeutvalget ovenfor har redegjort for, bygger tingrettens og lagmannsrettens avgjørelser på en uriktig oppfatning av aksjeloven § 16-19 tredje ledd, jf. konkursloven § 67. Konkursloven § 67 gir bare hjemmel for å kreve sikkerhet ved konkursåpning etter begjæring. Ved dom for oppløsning etter aksjeloven § 16-19 er avvikling etter konkurslovens og dekningslovens regler en automatisk konsekvens av dommen. I slike tilfeller er det ikke hjemmel for å pålegge sikkerhet etter konkursloven § 67. Avviklingskostnadene kan heller ikke anses som sideutgift etter rettsgebyrloven § 2 andre ledd ved behandlingen av søksmålet med krav om dom for avvikling.

- (16) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves på grunn av uriktig lovforståelse, se tvisteloven § 29-23 fjerde ledd andre punktum, jf. § 30-3 første ledd. Da tingrettens avgjørelse er beheftet med samme feil, må også tingrettens avgjørelse oppheves, se § 30-15.
- (17) Anken har ført frem, og i medhold av rettsgebyrloven § 5 b fjerde ledd, jf. forvaltningsloven § 36 første, jf. tredje ledd må staten v/Agder lagmannsrett pålegges å betale As sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett. I samsvar med oppgave fra den ankende parts prosessfullmektig fastsettes disse til 40 950 kroner med tillegg av merverdiavgift og ankegebyr ved anke til Høyesterett, jf. rettsgebyrloven § 5 b andre ledd andre punktum. Ankegebyret utgjør 5 160 kroner. Statens totale sakskostnadsansvar beløper seg etter dette til 56 348 kroner.
- (18) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Lagmannsrettens kjennelse og tingrettens beslutning oppheves.
2. I sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett betaler staten v/Agder lagmannsrett til A 56 348 – femtisekstusentrehundreogførtiåtte – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: